

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

الله أكبر

IRAK ÜLKE RAPORU

Dış Ticaret
Kasım 2018

İÇİNDEKİLER

1. ÜLKE KİMLİĞİ.....	3
1.2. GENEL BİLGİLER.....	4
1.2.1. Coğrafi Konum.....	4
1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	4
1.2.3. Nüfus ve İşgücü Yapıcı.....	6
1.3. GENEL EKONOMİK DURUM.....	7
1.3.1. Ekonomik Yapı.....	7
DIŞ TİCARET	8
4.1. DIŞ TİCARET.....	8
4.1.1. Genel Durum.....	8
4.1.2. Irak'ın Dış Ticaret Politikası & Tarifeler Irak'ın İthalatı.....	9
4.1.2. Başlıca Ürünler İtibariyle Irak'ın İhracatı (Milyon Dolar).....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
4.1.3. Başlıca Ürünler İtibariyle Irak'nın İthalatı (Milyon Dolar).....	10
4.1.4. Başlıca Ülkeler İtibariyle Irak'nın İhracatı (Milyon Dolar).....	11
4.1.5. Başlıca Ülkeler İtibariyle Irak'nın İthalatı (Bin Dolar).....	12
TÜRKİYE İLE TİCARET	13
5.1. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	13
5.1.1. Türkiye – Irak Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar).....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
5.1.2. Türkiye'nin Irak'a İhracatından Başlıca Ürünler (Bin Dolar).....	13
5.1.3. Türkiye'nin Irak'a İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar).....	14
5.1.4. Türkiye-Irak Yatırım İlişkileri.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
KONYA İLE TİCARET	15
6.1. KONYA İLE TİCARETİ.....	15
6.1.1. Konya'nın Irak'a İhracındaki Başlıca Ürünler (2015).....	15
6.1.2. Konya'nın Irak'a İthalatında Başlıca Ürünler (2015).....	15
6.1.2. Türkiye-Irak-Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları.....	16
Türkiye- Irak Rakamları.....	16
Konya-Irak Rakamları.....	16

BİRİNCİ BÖLÜM
IRAK HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1. ÜLKE KİMLİĞİ

Resmi Adı	: Irak Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	: Parlamenter Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	: Fuad Masum
Başbakan	: Haydar el-Abadi
Nüfusu	: 37,056,169
Yüzölçümü	: 437.072 km ²
Resmi Dil	: Arapça, Kürtçe
Başkent	: Bağdat
Para Birimi	: Irak dinarı (IQD)
Saat Farkı	: GMT+3 (UTC+3)

1.2. GENEL BİLGİLER

1.2.1. Coğrafi Konum

Bir Ortadoğu ülkesi olan Irak, kuzeyden Türkiye, doğudan İran, güneydoğudan Basra Körfezi ve Kuveyt, güneyden Suudi Arabistan, batıdan da Ürdün ve Suriye ile çevrilidir. Türkiye ile 352 km, İran ile 1458 km, Ürdün ile 181 km, Kuveyt ile 240 km, Suudi Arabistan ile 814 km ve Suriye ile 605 km sınıra sahiptir.

Türkiye ve İran sınırına yakın bölgelerde dağlık arazilerin ve İran sınırında bataklıkların görüldüğü çoğunlukla da düzlük arazilerden oluşan Irak topraklarının % 13'ü tarım alanı, % 10'u otlak, % 4'ü orman ve çalılıktır.

En yüksek yerleri Handran (2625 m.) ve Sincar Dağı (1500 m)'dir. En önemli akarsuları kaynağı Türkiye'de olan Fırat ve Dicle nehirleridir.

Bölgelere göre değişiklik arz eden bir iklimi vardır. İç kesimlerde bulunan başkent Bağdat'ta yıllık sıcaklık ortalaması 23 °C, yıllık yağış ortalaması ise 140 mm'dir. Basra şehrinde bu ortalama, 24°C /171 mm.'dir. Bağdat'ta en sıcak aylar Haziran-Ağustos dönemidir. Bu aylarda en düşük ve en fazla sıcaklıklar ortalaması 35-50°C'dir, ancak nem oranı düşüktür. Bağdat'ta en soğuk dönem 4-16°C ile Aralık-Şubat dönemidir. Yağışın en az olduğu aylar 1 mm ortalama ile Haziran-Eylül iken, en iyi yağış ortalamasına sahip ay 28 mm ile Mart ayıdır.

1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı

İdari Yapı:

Irak, idari olarak 18 ilden oluşmaktadır. Bu iller ve başkentleri (parantez içerisinde verilmiştir); Bağdat (Bağdat), Selahattin (Tikrit), Diyala (Bakuba), Vasit (Kut), Meysan (Amara), Basra (Basra), Dikar (Nasiriye), Mutanna (Samava), Kadisiye (Divaniye), Babil (Hilla), Kerbela (Kerbela), Necef (Necef), Anbar (Ramadi), Nineva (Musul), Dohuk (Dohuk), Erbil (Erbil), Kerkük (Kerkük) ve Süleymaniye (Süleymaniye)'dir.

İl Valileri, yerel seçimle belirlenen İl Genel Meclisi üyeleri arasından seçilmektedir. Belediyeler ise, Valilikler bünyesinde bir daire başkanlığı olarak faaliyet göstermektedir. Sadece Bağdat'ta müstakil belediye başkanlığı bulunmaktadır. Bağdat büyükşehir belediye başkanı, Başbakan tarafından Parlamento'nun uygun görüşü alınarak atanmaktadır.

Siyasi Yapı:

Birinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere'nin yönetimi altına giren Irak 1932 yılında bağımsızlığını kazanmış ve Irak Krallığı kurulmuştur. Krallık, 1958 yılında yapılan askeri darbeyle yerini Irak Cumhuriyeti'ne bırakmıştır.

1980 yılında başlayan ve 8 yıl süren Irak-İran Savaşı Irak ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Irak bu dönemde, Körfez ülkelerinden ve Batılı finans kurumlarından yüklü miktarda borç almıştır.

1990 yılında Irak, Kuveyt'in petrol fiyatlarını ve dolayısıyla Irak'ın petrol ihraç gelirlerini düşürmek amacıyla kasten kapasitesinden fazla petrol üretimi yaptığını ve iki ülkenin ortak sınırlarındaki petrol sahalarından Kuveyt'in petrol çaldığını ileri sürerek Kuveyt'i işgal etmiş, ancak I. Körfez Savaşı olarak da anılan savaşın sonucunda Kuveyt'ten geri çekilmiştir. Müteakiben, 6 Ağustos 1990'da BM 661 sayılı kararıyla Irak'a ekonomik yaptırımlar uygulanmaya başlanmıştır. Nisan 1995'te BM ile petrol karşılığı gıda ithalatı konusunda bir anlaşma imzalanmış, Irak'ın her altı ayda bir 2 milyar Amerikan doları petrol ihraç etmesine izin verilmiştir. Bunun karşılığında ise gıda maddesi ve temel insani malzemeler ithal edilmesi için fon sağlanmıştır.

20 Mart 2003'te başlayan ABD askeri müdahalesi ile 24 yıl süren tek adam yönetimi (Baas rejimi) sona ermiştir. 22 Mayıs 2003'te Irak'a uygulanan ambargo kaldırılmış, Irak'ta BM gözetiminde ve ABD öncülüğünde yeni bir yönetim kurulmuştur. 15 Ekim 2005 tarihinde Irak'ta anayasa taslağına ilişkin halk oylaması yapılmış ve hali hazırdaki (yeni) anayasa 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Cumhurbaşkanı ve Başbakan Parlamento İçinden seçilmektedir.

Irak'taki siyasi sürecin son aşamasını oluşturan ilk siyasi genel seçimler de 15 Aralık 2005 tarihinde gerçekleştirilmiş, bu çerçevede seçimle iş başına gelen (ilk) Irak Hükümeti 20 Mayıs 2006 tarihinde kurulmuştur.

Türkiye, Irak ile her zaman iyi ilişkiler geliştirme yönünde çaba göstermiş, iki ülke 1955 yılında Bağdat Paketi'nin, 1977'de Kerkük-Ceyhan Petrol Boru Hattı'nı hayata geçirmiştir (Kısa süreli kesintiler olmakla birlikte, Ağustos 2007 itibarıyla Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattı yeniden faaliyete geçirilmiştir). 1980'li yıllarda Türkiye'nin izlediği dışa dönük ve ihracata dayalı büyüme politikası neticesinde Irak, Türkiye'nin önemli ticaret ortaklarından biri olmuş, Türk müteahhitleri Irak'ta önemli projeler gerçekleştirmiştir.

1.2.3. Doğal Kaynakları

Petrol, doğalgaz, fosfat ve sülfür Irak'ın başlıca doğal kaynaklarıdır. Petrol, Irak ekonomisinin dayandığı temel sektördür. Ham petrol ihracatı milli gelirin % 60'ını, kamu gelirlerinin ise yaklaşık % 90'ını oluşturmaktadır.

Irak, dünyanın en düşük maliyetle petrol ve gaz üretimi yapan ülkelerden birisidir. Ülkedeki petrol, göreceli olarak sığ kuyulardan çekilebilen çok büyük sahalarda bulunmaktadır. Irak'ın rezervlerinin üçte birinden daha fazlası yeryüzünün sadece 600 metre altındadır ve su ve birleşik doğal gaz birikintilerinin petrol rezervleri üzerinde yüksek basınç oluşturmamasından dolayı çok çabuk yüzeye çıkmaktadır. Bu nedenle, Irak petrolünün üretim maliyeti varil başına 1,50 dolarından daha az olabilmektedir. Bu üretim maliyeti, Suudi Arabistan'daki maliyetle eşit, diğer ülkelerden daha düşüktür.

Mevcut üretim seviyesinde kaç yıllık rezerv kaldığını göstermesi bakımından önem taşıyan rezerv-üretim oranı bazı tahminlere göre Irak'ta 150 yıldır ve bu rakam Orta Doğu ve Afrika bölgesindeki en yüksek orandır.

Ülkedeki ana petrol üretim bölgeleri, güneyde Basra ile kuzeyde Kerkük bölgesidir. Ham petrol Kuzey Irak'ta Baiji, Bağdat'ta Dora ve Basra'daki rafineri tesislerinde işlenmektedir. Kısa ve orta vadede üretimin artırılabilmesi, daha küçük ve yerel bazda birleşmiş rafinerilerin kurulmasına bağlıdır.

OPEC üyesi olan Irak'ın tespit edilmiş petrol rezervi 143 milyar varildir. (Petrol Bakanlığına göre rezervin 204 milyar varil olma ihtimali vardır) En büyük petrol rezervi, güneyde Rumelia sahasında olup, 17 milyar varil düzeyindedir. Irak, rezervi itibarıyla, Venezuela, Suudi Arabistan ve İran'ın ardından, dünyanın 4. büyük petrol ülkesidir.

Irak Petrol Bakanlığı açıklamasına göre; 2014 yılı Ekim ayında petrol üretimi 3 milyon varil/gün, ihracat ise 2,4 milyon varil/gün seviyesinde gerçekleşmiştir. 442 bin varil/gün mevcut rafinerilerde işlenmiş, 143 bin varil/gün ise elektrik santrallerinde kullanılmıştır. Ekim ihracatı ortalama 81 dolar/varil fiyatla yapılmıştır.

Irak'ın en önemli ihracat kalemi (%96) petroldür. Ülkenin 2017 yılı ihracat hedefi, 12 milyon varil/gün petroldür. Petrolün uluslararası varil fiyatının geçmiş yıllarda 100 doların üzerinde seyretmesi bütçe açığının azalmasına önemli katkı sağlamıştır. Ancak 2014 yılının son aylarında petrolün uluslararası fiyatının düşüş trendine girmiş olması, Irak'ın gelirlerinde

ciddi azalışa yol açacaktır. Bu olumsuz gelişmenin, ülke ekonomisinin (özellikle yatırım harcamalarının) 2015 yılında finanse edilmesini zora sokacağı yönünde endişelere sebep olmaktadır.

Petrol ihracatı hali hazırda; güneyde Basra ve Khor Al Amia Limanları ile kuzeydeki (Kerkük-Ceyhan) boru hattı üzerinden (450 bin-500 bin varil/gün kapasite) yapılmaktadır.

Petrol ve petrol ürünleri ihracatında yetkili kurum Bağdat'ta Petrol Bakanlığının (www.oil.gov.iq) bağlı kuruluşu SOMO'dur (www.somooil.gov.iq).

1.3. GENEL EKONOMİK DURUM

1.3.1. Ekonomik Yapı

Ülkede yatırım projelerinin çoğunluğu kamu bütçesinden karşılanmaktadır. Dünya Bankası ve IMF ile bazı gelişmiş ülkeler de (Japonya, Çin, Güney Kore, Almanya gibi) proje bazında Irak Hükümetine kredi açabilmektedir.

Dış krediler konusunda, kamu bankası olan Trade Bank of Iraq önemli rol oynamaktadır. Yatırımcı kamu kurumları ihale bedeli ödemeleri, teminat mektubu gibi finansal işlemlerini genelde TBI üzerinden yürütmektedir. Özel sektör, finansal ve iş tecrübesi açısından yetersizdir. Bu bağlamda yabancı firmalara gereksinim vardır. Nitekim, Irak Konut Bakanı basına yaptığı bir açıklamada, okul, hastane, yol/köprü, konut ve altyapı projelerini gerçekleştirebilmeleri için yabancı firmalara ihtiyaç duyduklarını dile getirmiştir. Dolayısıyla yabancı yatırımcıya yönelik kasıtlı bir engel/kısıtlayıcı bir uygulama veya politika söz konusu değildir.

Irak'ta bulunan petrol arıtma istasyonları, petrol boru hatları, montaj fabrikaları, çimento ve demir-çelik fabrikaları, enerji santralleri devlete aittir. Özel sektörde ise marketler, dokuma tezgahları, şehir içi nakliye, deri işleme atölyeleri, tamir-bakım-onarım atölyeleri, dikiş-nakış tezgahları ve tarıma dayalı küçük ve orta ölçekli sanayi işletmeleri ile esnaf ve sanatkarlar bulunmaktadır. Irak'ta hemen her bakanlığa bağlı devlet (sanayi/ticaret/inşaat) şirketleri bulunmaktadır. Devlet, ülkenin ihtiyaçlarını bu şirketler kanalıyla temin etmektedir. Bu şirketlerin 200 civarında olduğu ve bazılarının çok az hisselerinde (%5-10) özel şahısların payı bulunduğu bilinmektedir.

Amerikan Ticaret Bakanlığına bağlı kuruluş USAID, Irak'da gelecek için potansiyel teşkil eden illeri Kerkük, Anbar, Necef, Kerbela ve Basra olarak belirlemiştir.

DIŞ TİCARET

4.1. DIŞ TİCARET

4.1.1. Genel Durum

Irak, petrol ihracatı sayesinde büyük miktarda dış ticaret fazlası veren bir ülkedir. İhracatı 2012’de 95,2 milyar dolarla en yüksek seviyesine ulaşırken 50,1 milyar dolarla rekor dış ticaret fazlası vermiştir. 2014 yılında 87,1 milyar dolar civarında gerçekleşmiştir. 2014’ün ilk yarısında 100 doların üzerinde seyreden petrol fiyatlarının yılın ikinci yarısında kademeli olarak 50 dolar civarına inmesi, ihracatı olumsuz etkilese de, yılın tamamına etkisi sınırlı kalmıştır. Petrol fiyatlarının yarıdan fazla düşmesinin Irak’ın ihracatına etkisi esas olarak 2015 yılında görülmüştür. Irak’ın 2015 yılı ihracat gelirleri büyük bir düşüşle 54 milyar dolar civarına gerilemiştir.

Irak’ın ithalat düzeyi petrol gelirlerine bağlı olmuştur. Petrol gelirlerinin artışına paralel olarak Irak’ın ithalatı da istikrarlı bir artış izlemiştir. 2013 yılında 50 milyar dolar civarında gerçekleşen ithalat, petrol fiyatlarındaki düşüşün 2014 yılına etkisinin sınırlı kalmasıyla ithalat yükselmeye devam etmiş ve 51 milyar dolar civarında gerçekleşmiştir. İhracat gelirleri büyük oranda düşen Irak’ın dış ticaret fazlası da tamamen erimiş, 2015 ve 2016 yıllarında ihracat ve ithalat başa baş duruma gelmiştir.

Siyasi istikrarsızlık, altyapı ve güvenlik sorunları nedeniyle Irak henüz sanayi alanında önemli bir gelişme gösterememiştir. Bu nedenle her türlü ihtiyaç maddesinde ithalata bağımlı durumdadır.

Otomobil, ilaç, pirinç, demir-çelik çubuklar, izole kablo ve tel, tavuk eti, mobilya, mücevherat, klima cihazları, buğday unu, ayçiçeği yağı, gaz türbinleri, telefon cihazları, inşaata elverişli taşlar, demir-çelik boru, sıvı pompaları, muslukçu-borucu eşyası, demir-çelik inşaat ve aksamı, kurutma-arıtma cihazları, kamyon, televizyon, hava-vakum pompaları, silah, bisküvi, sigara, elektrik dağıtım ve kontrol panoları, yumurta ve ayakkabı Irak’ın en çok ithal ettiği ürünlerdir.

Ülke en çok Çin, Hindistan, Güney Kore, ABD, İtalya, Yunanistan, Tayvan, Hollanda, Tayvan, İspanya, Singapur’a ihracat yapmaktadır.

B.A.E., Türkiye, Çin, İran, ABD, G. Kore, Almanya, Hindistan, İtalya, Ürdün, Mısır, Japonya ve Fransa Irak’ın en çok ithalat yaptığı ülkelerdir.

4.1.2. Irak'ın İthalatı

Irak'a ithalatta gümrük vergisi oranı genelde %5 olup, ihracat faturasının CIF bedeli üzerinden tahsil edilmektedir. (KDV veya ÖTV uygulaması bulunmamaktadır)

Ancak 2014 yılı Ocak ayında Irak Hükümeti, lüks tüketim sayılabilecek bazı ürünler için gümrük vergi oranlarını değişik oranlarda artırmıştır. Temel gıda ürünleri, gümrük vergisinden muafır.

Türkiye'nin Irak'a ihracatı, ağırlıklı olarak karayoluyla Habur Gümrük Kapısı üzerinden yapılmaktadır.

Habur'un muadili olan İbrahim Halil Gümrük Kapısındaki işlem ve faaliyetler tamamen kuzey bölgesi yerel idaresinin kontrolünde ve yetkisindedir. Dolayısıyla İbrahim Halil Gümrük Kapısındaki uygulamalar ve maruz kalınacak sorunlar için kuzey bölgesi yerel gümrük idaresi ile temasa geçilmesi gerekmektedir.

Kuzey bölgesi firmalarının ihracat/ithalat belgeleri ilgili yerel idare tarafından düzenlenmektedir.

Hükümet, yerli üretimin korunması tedbiri kapsamında dönemsel olarak bazı ürünlerin ithalatına yasak getirebilmektedir.

2011 yılından beri bazı ürünlerin ithalatında "sevkiyat öncesi ürün denetimi" uygulaması yürürlükteadır.

Özellikle gıda ürünleri ithalatında raf ömrüne/son kullanma tarihine aşırı hassasiyet gösterilmektedir. Kullanım süresi bitmek üzere olan gıda ürünlerinin gümrük kapısından geri çevrilmesi mümkündür.

Irak'a İhracat/Sevkiyat Öncesi Ürün Denetimi (Standardizasyon & Kalite Kontrolü)

İhracatçı firma, Irak'a sevkiyat öncesinde, ihraç edeceği ürünü üretim tesisinde/stoklarında kontrol ettirmekle yükümlüdür. Aynı ürünün, her bir sevkiyatı için kontrol/denetim yapılmaktadır.

Yetkilendirilmiş gözetim firmasınınca düzenlenen uygunluk belgesi (COC), ürünün Irak'a girişi sırasında, Irak gümrük kapılarında gümrük görevlileri ile gözetim firması yetkililerince kontrol edilmektedir.

4.1.3. Irak'ın İhracatı

Irak'ın ihracatının yaklaşık %96'sını ham petrol oluşturmaktadır.

Diğer ürünlerin ihraç edilebilmesi için Ticaret Bakanlığınca düzenlenen ihracatçı lisansına sahip olunması gerekmektedir.

Hurda metal ihracatı, yerli sanayide kullanılması için yasaktır.

Irak'ın Dış Ticareti*

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	DENGE	HACİM
2012	10.822.143.970	149.327.537	10.672.816.433	10.971.471.507
2013	11.948.905.271	145.684.219	11.803.221.052	12.094.589.490
2014	10.887.825.788	268.544.114	10.619.281.674	11.156.369.902
2015	8.549.966.625	296.505.275	8.253.461.350	8.846.471.900
2016	7.636.964.403	836.297.676	6.800.666.727	8.473.262.079

Kaynak: TÜİK verileri

4.1.4. Irak Ülke Bazında Dış Ticaret Analizi

İthalatçılar	2016 yılında ihraç edilen değer (bin ABD Doları)	Ticaret dengesi 2016 (bin ABD Doları)	Irak'ın ihracatı içindeki payı (%)	2015-2016 yılları arasında ihraç edilen değerdeki büyüme (%)	Ortak ülkelerin dünya ithalatındaki payı (%)	Ortak ülkeler ve tedarik piyasaları arasındaki ortalama mesafe (km)
Genel Toplam	47.752.637	18.992.607	100	-11	100	
Çin	10.663.271	3.115.413	22.3	-16	9.9	6153
Hindistan	9.974.378	9.000.685	20.9	-12	2.2	5874
A.B.D	6.300.515	5.031.782	13.2	38	14	7803
Kore Cumhuriyeti	5.033.139	3.594.769	10.5	-20	2.5	5504
İtalya	3.257.815	2.572.621	6.8	-13	2.5	2838
Yunanistan	2.617.631	2.587.156	5.5	-21	0.3	3017
Hollanda	1.912.086	1.516.839	4	3	3.1	4431
İspanya	1.376.450	1.196.582	2.9	6	1.9	3715
Japonya	1.086.003	740.181	2.3	9	3.8	6107
Taipei	928.174	890.766	1.9	-32	1.4	5264
Türkiye	836.298	-6.803.989	1.8	182	1.2	4246
Almanya	646.191	-162.173	1.4	30	6.6	3074
Mısır	520.937	131.194	1.1	-26	0.4	4916
Singapur	487.236	382.104	1	-51	1.8	6058

Polonya	405.306	328.135	0.8	-41	1.2	2876
Avusturya	231.938	124.963	0.5	-1	1	1514
Portekiz	208.481	180.679	0.4	95	0.4	2531
Macaristan	194.336	150.532	0.4	-50	0.6	1898
Hırvatistan	177.422	173.459	0.4	27	0.1	1372
Sırbistan	177.234	163.411	0.4		0.1	2210
Fransa	176.279	-174.315	0.4	-80	3.5	3144
Brezilya	114.598	-340.901	0.2	-76	0.9	10457
Malezya	105.291	-10.604	0.2	2	1	5280
Romanya	67.888	3.803	0.1	-22	0.5	1882

Kaynak: TradeMap-ITC verileri

4.1.5. Başlıca Ülkeler İtibariyle Irak'ın İhracatı (Milyon Dolar)

İthalatçılar	2012	2013	2014	2015	2016
Genel Toplam	96.099.305	90.397.594	87.040.944	54.694.926	47.752.638
Çin	12.655.773	17.984.764	20.761.239	12.674.630	10.663.271
Hindistan	19.519.129	20.230.180	16.070.332	11.300.277	9.974.378
A.B.D.	19.638.420	13.546.578	14.158.798	4.568.489	6.300.515
Kore Cumhuriyeti	10.227.106	9.260.666	6.686.428	6.265.691	5.033.139
İtalya	4.517.041	3.917.632	4.285.284	3.732.995	3.257.815
Yunanistan	2.269.286	4.791.875	5.187.212	3.327.712	2.617.631
Hollanda	3.259.819	1.214.625	2.390.390	1.863.225	1.912.086
İspanya	3.900.950	1.482.329	1.112.212	1.293.117	1.376.450
Japonya	2.803.714	2.599.234	1.542.449	997.101	1.086.003
Taipei	2.620.767	2.637.880	3.471.144	1.359.214	928.174
Türkiye	149.328	145.684	268.544	296.505	836.298
Almanya	662.789	591.085	582.041	498.972	646.191
Mısır	678.390	276.710	685.197	699.351	520.937

Kaynak: TradeMap-ITC verileri

4.1.6. Başlıca Ülkeler İtibariyle Irak'ın İthalatı (Bin Dolar)

İhracatçılar	2012	2013	2014	2015	2016
Genel Toplam	44.640.115	50.318.583	52.165.633	39.871.093	28.760.032
Türkiye	10.822.144	11.948.905	10.887.826	8.550.947	7.640.287
Çin	4.911.785	6.894.088	7.743.841	7.909.229	7.547.858
Kore Cumhuriyeti	1.866.357	1.973.470	1.798.221	1.427.688	1.438.370
A.B.D.	2.053.842	2.021.734	2.105.746	1.971.479	1.268.733
Hindistan	1.268.383	978.089	786.662	1.135.283	973.693
Rusya Federasyonu	285.705	376.852	236.833	447.601	916.810
Almanya	1.553.411	1.861.180	1.539.723	1.119.099	808.364
Umman	741.086	236.674	131.194	461.775	759.130
İtalya	814.004	1.681.654	1.290.345	1.013.530	685.194
Ürdün	1.222.697	1.389.561	1.284.319	749.534	497.560
Brezilya	288.058	280.834	226.506	306.583	455.499
Suudi Arabistan	416.966	527.759	571.769	465.630	402.183
Hollanda	406.941	474.296	508.762	321.482	395.247
Mısır	569.883	736.460	781.783	472.822	389.743
İsviçre	331.926	466.168	444.824	446.004	376.192
Fransa	938.210	664.458	553.263	473.750	350.594
Japonya	358.551	735.572	578.771	503.804	345.822

Kaynak: TradeMap-ITC verileri

TÜRKİYE İLE TİCARET

5.1. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye ile Irak arasında derin ticari ve ekonomik ilişkiler mevcuttur. 2011 yılında ihracat pazarlarımız arasında Almanya'nın ardında ikinci sıraya yükselmiştir. Irak'a gerçekleştirilen ihracat 2013 yılında yaklaşık 12 milyar dolarla en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) örgütünün Haziran 2014'te Musul'u ele geçirmesine kadar olan süreçte, Ocak-Mayıs döneminde, Irak'a olan ihracatımız %11,5 artmıştır. Diğer taraftan, söz konusu dönemde aylık ihracatımıza bakıldığında tüm aylarda bir önceki yılın aynı ayına göre ihracatımız artış göstermiştir. Musul'un İŞİD tarafından ele geçirilmesinden sonra, Irak'ta ortaya çıkan siyasi ve askeri kriz nedeniyle ihracatımız azalmaya başlamıştır. Olayların başladığı Haziran ayından Aralık ayına kadar olan dönemde tüm aylarda bir önceki yılın aynı ayına göre azalmalar gerçekleşmiş olup Haziran-Aralık dönemindeki toplam azalış %24,4 olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2014 yılında Türkiye'nin Irak'a ihracatı bir önceki yıla göre yaklaşık % 8,9 oranında azalarak 10,9 milyar dolara gerilemiştir.

2015 ve 2016 yıllarında da gerilemeye devam eden Irak'a ihracatımız sırasıyla 8,6 ve 7,6 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Irak, ihracat pazarlarımız arasında 2015 yılında İngiltere'nin ardında üçüncü sırada, 2016 yılında ise İngiltere'nin önüne geçerek ikinci sırada yer almıştır.

5.1.1. Türkiye'nin Irak'a İhracatından Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

FASIL ADI	KG	DOLAR
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	35.049.475	39.604.263
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	7.695.777	30.309.277
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	6.235.843	19.044.926
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	8.325.795	18.724.795
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	51.518.545	17.791.469
Kakao ve kakao müstahzarları	4.974.302	14.336.198
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	2.678.351	13.904.085
Plastikler ve mamulleri	3.529.796	8.972.498
Demir veya çelikten eşya	3.879.265	6.819.114
Şeker ve şeker mamulleri	1.692.344	3.183.150
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb, prefabrik yapılar	616.126	1.849.796
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	194.235	1.350.310
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	801.914	1.072.467

Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	399.965	951.547
Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	510.293	730.599
Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	106.147	699.062
Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	2.017.755	690.520
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	35.917	592.338
Kauçuk ve kauçuktan eşya	179.374	564.155
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	1.084.217	428.689
Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	2.683.505	361.188
Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	1.483.864	325.504
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	3.329.220	320.096
Demir ve çelik	309.919	300.141

5.1.3. Türkiye'nin Irak'a İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

FASIL ADI	KG	DOLAR
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	23.100	22.240
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	19.998	16.191
Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	27.680	4.909
Plastikler ve mamulleri	343.802	107.923
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	2.120	5.428
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	769	6.279
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	7.750	15.688

KONYA İLE TİCARET

6.1. KONYA İLE TİCARETİ

6.1.1.Konya'nın Irak'a İhracatındaki Başlıca Ürünler (2016)

ÜRÜN ADI	DOLAR
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	61.310.608
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	30.017.317
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	21.929.624
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	13.748.560
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	11.895.074
Kakao ve kakao müstahzarları	11.725.161
Plastikler ve mamulleri	10.600.539
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	10.444.032
Demir veya çelikten eşya	3.856.680
Şeker ve şeker mamulleri	2.631.944
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	1.593.684
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb, prefabrik yapılar	1.361.200
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	1.322.638
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	1.070.112
Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	606.034
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	563.295
Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	556.753
Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	477.159
Gübreler	330.458
Demir ve çelik	315.983

6.1.2. Konya'nın Irak'tan İthalatında Başlıca Ürünler (2016)

ÜRÜN ADI	DOLAR
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	25.210
Plastikler ve mamulleri	25.124
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	16.590

6.1.2.Türkiye-Irak-Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları

Türkiye- Irak Rakamları

	2012	2013	2014	2015	2016
İhracat Dolar	10.822.143.970	11.948.905.271	10.887.825.788	8.549.966.625	7.636.964.403
İthalat Dolar	149.327.537	145.684.219	268.544.114	296.505.275	836.297.676

Konya-Irak Rakamları

	2012	2013	2014	2015	2016
İhracat Dolar	240.966.802	236.481.168	214.174.079	185.110.350	189.516.778
İthalat Dolar	527.367	529.148	325.562	178.658	66.924